

Tulpen tussen de rijst en herf

• TEKST EN FOTO'S : PETER KNIPPELS

Japan vormde van 18 tot 21 april het decor voor het negende internationale bloembollensymposium. Naast lezingen over allerlei onderzoek dat in de wereld gaande is aan bloembollen, werd een aantal bedrijven bezocht. Peter Knippels geeft zijn impressies van symposium en bedrijfsbezoek weer.

Met traditioneel Japans tromgeroffel werd op 18 april het negende internationale bloembollensymposium in Niigata in Japan geopend, dat de volgende dag startte. Aan dit vier dagen durende symposium namen 150 mensen uit 26 landen deel. In totaal werden tijdens drie dagen 52 lezingen gehouden. De vierde dag werd een trip in de omgeving gemaakt. Gelet op de plaats lag de nadruk in de lezingen op die van deelnemers uit Japan. Vanuit Nederland werd deelgenomen door vertegenwoordigers van de BKD, PPO en PRI.

NADRUK OP LELIE

Het bloembollensymposium is gericht op wetenschappelijk en toegepast onderzoek op het terrein van bloembollen. Als deze lezingen een afspiegeling zijn van het onderzoek bij bloembollen, dan ligt de nadruk wereldwijd op lelies. Twaalf lezingen betroffen lelies, negen gingen er over tulpen, drie over *Zantedeschia*, twee over narcissen en 11 over bijzondere bolgewassen. Bij tulpen en narcissen wordt ook in landen als Verenigd Koninkrijk, Japan en de Verenigde Staten onderzoek gedaan naar *Fusarium*. Het onderzoek in het Verenigd Koninkrijk richt zich onder meer op het vinden van het gen dat invloed heeft op bolrot, en het uiteindelijk komen tot bolrotresistente rassen. In Japan is onder andere gekeken naar de wijze van verspreiding: bollen en/of grond, en het kunnen terugdringen van de *Fusarium* populatie in de grond. Zo is gebleken dat de populatie tot nul daalt als een perceel 54 dagen onder water wordt gezet. De bijdragen van PPO gingen onder meer over negatieve DIF in lelie, het anti-ethyleenmiddel FreshStart, geïntegreerd telen in Nederland, en ziekten en plagen tijdens de bewaring van *Zantedeschia*.

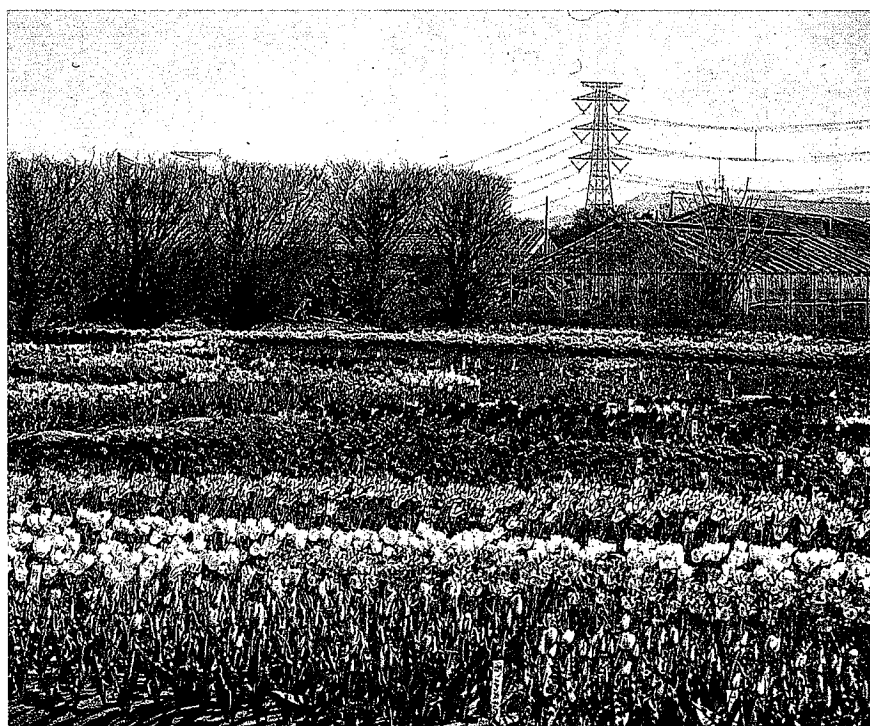
HERFSTSIERUIEN

Bij lelies gaat de aandacht uit naar het

kunnen telen en broeien van met name Oriëntals in de verschillende landen en regio's, onder andere Polen en China. In het verre Oosten worden niet alleen lelies geteeld in Japan, maar ook in China en Zuid-Korea. Het Department of Horticulture van de Zhejiang Universiteit (China) heeft onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van de teelt van verschillende Oriëntals. Hierbij werd plantgoed uit Nederland aangekocht en geplant in de bergachtige gebieden en de provincie Zhejiang (Zuidoost China). De voorlopige conclusie was dat het goed mogelijk is Oriëntals te telen in dit gebied. Overigens worden er in China in het westen, noordoosten en zuidoosten van het land lelies geteeld. Lelies behoren tot de vier populairste snijbloemen in Zuid-Korea. Overigens komen 10 leliesoorten in het wild voor in dit land, waaronder *L. cernuum* en *L. dauricum*.

Hye Kyung Rhee van de National Horticultural Research Institute ging in op de activiteiten rond de veredeling van lelies, onder andere gericht op het verkrijgen van *Fusarium* resistente hybriden, die geteeld kunnen worden onder Koreaanse omstandigheden.

Afgaande op de presentaties, met name van de Aziatische vertegenwoordigers, ligt de nadruk wat betreft veredeling in het onderzoek op lelies. Ook wordt er onderzoek gedaan met andere gewassen, onder andere met *Allium* en *Lycoris*. In Japan groeit een aantal najaars-bloeiende *Alliums*. Het Fukui Agricultural Experiment Station heeft onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van het kruisen van *Allium chinense* (sterk geurend) en *A. thunbergii*, om te komen tot variëteiten met grotere én kleine bloeiwijzen en planten, en andere kleuren dan paars. Vooralsnog hebben de

Bloeiende tulpen op het Horticultural Research Centre in Niigata

Het Tulip Flower Festival in Nakajo, waar bezoekers tussen de tulpen mogen lopen

krusingen de verzamelnaam Autumn Violet gekregen. Deze paarsbloeiende Autumn Violet is steriel en geurt niet. In Japan bloeit Autumn Violet, net als de beide kruisingsouders in oktober-november. Qua bloeiwijze en bloemen heeft Autumn Violet wel wat weg van aflatanunse en 'Purple Sensation'.

MEDICIJN EN VOEDSEL

Tijdens de eerste dag ging professor Kiyoshi Ohkawa van de Shizuoka Universiteit (Japan) in op de productie van bloembollen en bolbloemen in Japan. De aandacht richtte zich met name op lelies. Niet verwonderlijk gezien de lange historie met de teelt van dit gewas in Japan en op het feit dat 14 soorten in het wild voorkomen in dit land. Van deze 14 komen er zes alleen voor in Japan, onder andere *L. rubellum*, *L. auratum* en *L. japonicum*. Ook *L. longiflorum* komt in Japan in het wild voor. Verschillende soorten zijn geteeld, niet alleen voor de bloemen, maar ook als medicijn en voeding. Ohkawa liet beelden zien van verschillende gerechten waarin schubben waren gebruikt, dit betrof met name *L. hansonii* en *L. lancifolium*. De lelieteelt en -export kende zijn start rond 1870 met het verzamelen en verkopen van in het wild verzamelde bollen, of ze eerst een jaar telen en dan verhandelen. Gestart werd met de soorten *L. auratum*, *L. speciosum* en *L. longiflorum*. Met name de teelt van deze laatste nam een grote vlucht, onder andere door de populariteit ervan in Europa en de VS. De piek voor de Tweede Wereldoorlog lag op de export van 40 miljoen stuks in 1937. Na de

Tweede Wereldoorlog werden deze aantallen niet meer bereikt. Na een 'piek' in 1972 van 22,9 miljoen stuks geëxporteerde longiflorumbollen, zijn export en productie gestaag gedaald. In 2003 lag het aantal geëxporteerde bollen van dit soort onder de 1 miljoen stuks, in 2001 was dit nog 1 miljoen stuks. De totale lelieproductie bedroeg in 2001 189 ha en is dalend.

KLEINE BEDRIJVEN

Tulpen zijn 'pas' in 1861 in Japan geïntroduceerd en de bollenproductie startte tussen 1910 en 1920. In 1962 werd nog 620 ha tulpen geteeld, hierna is het areaal gedaald via 500 ha in 1990 tot 400 ha in 2001. Het totale bollenareaal bedroeg in 1960 nog 1.100 ha, in 1975 2.160 ha om vervolgens gestaag te dalen tot 834 ha in 2001. Met in totaal 2.840 telers in 2001 betekent dit een gemiddelde bedrijfsomvang van 0,3 ha. Deze daling van het areaal is met name toe te schrijven aan de import van bloembollen uit Nederland. Sinds het PEQ-systeem dat eind jaren 80 van de 20ste eeuw werd geïntroduceerd kunnen Nederlandse bollen eenvoudig geïmporteerd worden in Japan.

TULPEN EN RIJST

In Japan worden zoals aangegeven bloembollen geteeld. Het belangrijkste teeltgebied is Toyama Prefecture (provincie), met als tweede belangrijkste Niigata Prefecture. Beide provincies liggen aan de westkust van Japan. Eén dag van het symposium bestond uit het bezoeken van verschillende bedrijven en van een onderzoeksinstituut. De teelt

van tulpen van Niigata Prefecture is gestart in 1920 en heeft in de jaren 90 van de 20ste eeuw een vlucht genomen. In 2002 werd 161 ha tulp, 25 ha lelie, 12 ha iris en 30 ha andere bloembolgewassen, waaronder narcissen, geteeld. Daarnaast wordt 27 ha tulp en 148 ha lelies gebroeid in deze provincie. (Bron: Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries). De tulpen worden in en rond de stad Niigata geteeld. Opvallend is het kleine oppervlak van de partijen, veelal één cultivar per 'rijst'perceeltje; de tulpen worden tussen de rijst geteeld. Soms worden op één veldje meerdere cultivars geteeld, niet alleen tulpen, maar ook narcissen en *Allium*, van alles een paar meter.

In Niigata, eigenlijk in heel Japan, worden naast Nederlandse ook Japanse cultivars geteeld. Eén van de instellingen die zich bezig houdt met het verkrijgen van nieuwe tulpen- en lelierassen is het in nabij Niigata in Seiro gelegen Horticultural Research Centre van de Niigata Agricultural Research Institute. Deze onderzoeksinstituut gebruikt Nederlandse en Japanse rassen als ouders voor het verkrijgen van nieuwe variëteiten.

TULIP FLOWER FESTIVAL

In Niigata Prefecture wordt ook het een en ander gedaan aan de promotie van tulpen. Zo ligt nabij de stad Nakajo een tulpenveld dat ook toegankelijk is voor bezoekers: Het Tulip Flower Festival. Dit festival wordt sinds 1990 georganiseerd en trekt jaarlijks zo'n 60.000 bezoekers. Een deel van het veld is beplant met meters van verschillende tulpenrassen. Bezoekers kunnen tegen betaling van 500 Yen (\pm € 4) 10 planten uit de partijtjes halen en mee naar huis nemen. Opvallend is dat de Japanners hierbij voor bloeiende planten kiezen in plaats van voor exemplaren in knop. Het in Nahago geteelde areaal tulpen bedroeg in 2002 62 hectares, tegen 1.910 ha rijst, 281 ha sojabonen en 195 ha tabak. Een andere manier van de promotie van Nederland en tulpen vindt plaats in het Niigata Furusato Village in Niigata. In deze 'Village' is in het voorjaar van 2004 een soort Holland/tulpen festival gehouden met bloeiende tulpen als belangrijk onderdeel ervan. Het volgende internationale bloembollencongres zal in 2008 in Nederland worden gehouden. De organisatie ligt dan in handen van PPO.